

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНИЈУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франка, на по године 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И Б Ћ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се у пакетици писма непосредно административци „Гласа Црногора“ на Цетиње, а може се и картом унутаром поштом у Котор. Доплату на пошту у Котору не узимају се не узимају.

За огласе плаћа се, по простору који заузима на листу, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже пријеме попушта се.

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ. 20 новембра.

У њемачком државном сабору гроф. Каприви држао је велики говор у обрачуна новог њемачког војничког закона, о ком смо већ говорили. Он је рекао, да се ради о ствари, о којој зависи будућност Њемачке. Овај предлог не може се бранити већ говорећи потпуно и јасну истину. Ја не могу пријетити, — рекао је гроф Каприви — да је рат пред вратима; ипак ћу рећи потпуно истину. Њемачка влада налази се у пријатељском односима са свијема владама. Ми не желимо ништа него да задржимо оно што имамо. Пита се, не би ли боље било по-вијем ратом стећи 20 година мира? Њемачка не може тијем путем удари-ти, јер настаје питање, која нас награда чека у случају побједе? Ми не желимо од Француске ни педла земље отети, јер стране жиде асими-лирати није могуће. Осим тога ми смо данас даље од побједе него што смо били г. 1870, кад се је 17 зборова њемачке војске борило противу само 8 француских. Тако у новом рату не бисмо могли рачунати на брзе и сјајне побједе. Велики дио посада требало би оставити на руској граници; па за тијем, њемачка војска нашла би много јаче противе него ли год. 1870. Данас су Вердун, Тул, Ошанал много јаче од Метца и Страсбурга 1870. А од г. 1870 Париз је постао таква тврђава, какве још свијет није видео. Има 56 утврђења и 136 топова на самој француској граници! На кад би се и све то савладало, који би резултат био рата? Још несносније стање, па које Њемачка не може никада пристати, па за то и не хоће ратова-ти. Али Французи траже славе, па би они тражили освете и да Њемачка није присвојила Елсе и Лотарингију. Они морају тежити за војничком сла-вом, па за то су и све учинили да преустроју и ојачају војску. Даље, Француска је тражила још савезнике, ради ревизије јевропске карте. Напротив између Њемачке и Русије постоје старе пријатељске савезе, и између тих нема ни мрвине преновног објекта. Ако то није довољно јамство за мир, наћи бисмо га у особи Цара Александра, који својом великодушном помишљиво-шћу јесте један од најгласнијих фак-тора мира у Јевропи. Ја знадем — рекао је њемачки канцелар — с ау-торитативне стране, како он није ни помишљиву и лојалну политику, ко-ју ја водим по налогу Његовог Ве-личанства! У руском народу, исти-на, постоји струја противу Њемач-ке, и ова ће струја још расти, али официјална Русија није још готова. Не-треба се с тога бојати блиског рата, премда је очевидно, да ће бити будући руски рат на западу. Каприви даље констатује, да је између Русије и Француске дошао до зближења, што потврђује дочек крунштатски и други симптоми; а не смије се ни руска штампа о маловажности, јер она стоји под јаком контролом, па би државна власт угу-шила све што јој не би било по воли. С тога Њемачка ваља да уздржи у добром стању своју војничку снагу, јер она не може напустити Елсе и Лорену. Тројни савез, по суду стру-ковњака, није у стању, да надмашни војничком снагом Русију и Француску, а будући рат њемачки биће на два фронта!

То је у најкраћем изводу говор

њемачког канцелара у колико се одно-си на међународну ситуацију. Ми не-мамо овај знаменити говор преда-се у цијелини, али ћемо имати прилике да се још питање његовом садржином упознамо. Толико се провиђа из овога, што смо навели, да не би жудно рата, али да га се боји. Особито што се тиче Балкана, римска „Опшине“ вели, даје врло важна изјава Каприве, која умножава бриге. Каприви је ре-као да жеља њемачке политике, да се уздрже срдачни односи са Русијом, не може је тиснути струјом противом Аустрији и Италији. Алузија ова о балканској политици Русије и о анта-гонизму између Русије и Аустро-Угарске, довољно је провидљива а да се не узме у озбиљно расуђење. Ово је први пут да се у њемачком парла-менту овако свечано највишеје ево-луција у њемачкој политици на Исто-ку, коју еволуцију Бисмарк енергично осуђује. И збиља са свијем је јасно, ако је њемачка неутралност у исто-ном питању могла до сада да заустави отворени сукоб између Њемачке и Ру-сије, најмања промјена у томе обзир у политици њемачкој умножава тачке трвеза и раширује поље, на ком се двије силе могу наћи у неспоразуму, што није нимало добро!

Тако римски лист, међутијем бе-нерал Вердер иде да замјени доса-дашњег њемачког посланика Швајница у Петрограду. Бисмарк Вердер је ужи-вао велике симпатије и поштовање код ц. Цара Александра II., као њемачки војнички аташе у Петрограду, а веде да је те исте симпатије и поштовање пре-ма овом новом њемачком посланику у Петрограду задржао и Александар II. Односи између двије државе тијем не могу него добити присуством у Петро-граду таквог њемачког заступника; а у данашњијем приликама ово намено-вање није без политичког значаја, јер лична жеља Цара рускога и готов од-говор њемачког Цара доказују колико обје стране цијене добре односе изме-ђу два двора. Нити је прости случај, што се то догодило за вријеме бавље-ња Великом Књаза Владимира у Пот-адаму. Послије кљеског састанка, није се ништа догодило што је могло осла-бити одлаку Цареву, да живи у при-јатељству са њемачким царством. Могуће је да је ток ствари у Фран-цуској потакао, да се у Петрограду више цијени уздржавање тих односа.

Тако нишу из Берлина „Тајмсу“ и то онст берлински „Норд“. Дајће Алг. Чајтун“ из лондонског листа саоп-ћава. Сада како да се доведе у савез ово наменоване новог њемачког-засту-пника у Петрограду и његово тумачење, са тумачењем римског листа Каприве-ва? Врло је важно питање, како ће се ова ствар разјаснити.

Важност ов-га питања још већа постаје, кад се узму у обзир гласови, што нам стижу из Париза!

Пошто је срећно савладао рад-ничко питање у Карму, Дубетов ка-бинет је имао да ступи у парламен-тарну ватру због поопштења преског закона, што је тражио као услов да-љег владања. Парламент је истина прихватио то опопштење, али не онакво, какво је то захтијевала влада. Наиме, влада је тражила, да може превентивно секвестрирати чланке пикримиране и писце им уапсити. Али то камара није допустила. Ипак кабинет није дао оставку, и тијем је изгубио доста од свога ауторитета, премда му је ка-мара гласовала своје повјерење. У

томе долази „панамско“ питање. У новинарству се подигла тужба, да је друштво, што је имало просјејни па-намску превласт, потрошило сизан новац на подмињивање разних чла-нова парламента и владе. Из новина је пренета онутужба и у парламент, тако да се је морао бранити и сами прееједник Флокет. И то питање је оборило министарство Дубетово!

За данас упућујемо наше читаоце у тој ствари на наше бројаве из Па-риза.

Говор, којим је Краљ Умберто отворио италијански парламент, врло је добар утисак учинио. На првом мјесту он истиче Њенове свечаности, као доказ, да се све државе наоде у пријатељству са Италијом. А тројни савез се тек маногред спомиње.

Значајно је, да је и Кренин го-вором у Палерму пред својим бира-чима о тројном савезу не баш онако, како се од њега очекивало, а такођер и о Француској, сасвијем по оној латин-ској: Вријеме се мијења и ми у њему!

ИСТИНА ПОБЈЕЂУЈЕ!

Из наших сузбијања насртања неких листова на данашње стање, које влада у Црној Гори, наћи чита-оци могли су већ себи преставити, што се ту подмешало и клеветало, само да се поткопа овај углед, што га Црна Гора и њени Господар у свијету уживају.

Пошто су та насртања потијецала поглавито од неких листова, што близу стоје влади Аустро-угарској, „Фрејден блат“, орган аустро-угарског министарства иностраних дјела, на-шао је за сходно да донесе на углед-номе мјесту изјаву ретке:

Од неко доба наодимо у разним до-мањим и иностраним листовима сенса-ционалних вијести о јавним приликама у Црној Гори, које већим дијелом потичу из Биограда, а од стране и у неким руским листовима наоде одзива, и у појединим листовима тумаче се гласијем неправедно у колико се тичу особе Књаза Николе. Односно тих сенсационалних вијести, примали смо с Цетиња под 2 но-вембра следеће писмо:

У пошасне доба инострани листови више него прије занимају се стањем у Црној Гори, и донос о овој земљи вијести мадо повољне. Самоваља администрацији и правдењу узимада би све више маха, незадовољство народа са деспотизмом вла-дом све би више расло, зајере би противу Књаза постојале, петиције на Цара, да се Књаз захвали, биле би упућене, финанси-јане прилике све жалосније и т. д.

По најоуданијим извјештајима, ти су податци дијелом измишљени, а дијелом пре-ћерани. Црна је Гора сиромашна земља, то је позната. Берлинским уговором она је добила оне прилике своје самосталности. Послије дугогодишњих темкијих бојева са Турцима, она се почела развијати у модерном духу. Је ли чудо, што се није могла горостасним корацима развијати зе-мља, исцрпљена ратовима? Но ко знаде, каква су одношаји прије владали, па их приподоби са данашњима, лако ће признати, да се земља може похвалити са размјерно великим напретком. Прије није било ни километра комуникације у земљи; сада изворне цесте међусобно спајају сва знаменитија мјеста у земљи, са морем и Скадарским језером. Књаз Никола је посветио своју пошност и даљем развоју комуникације, нарочито грађњи железница, које ће изаћи да експлоативну пуму у унутрашњости земље, те су већ подузете озбиљне припреме. Али ова основа зависи од регулације Бојане, и о њој се већ неколико година воде са турском владом договори, који ће бити јачајно доскора опружени повољним успјехом. На Скадар-ском су језеру, покрај неповољних одно-шаја, више пута у промет стављени

црногорски пароброди, и влада је доприн-јела великих жртава да тај саобраћај уздрж. Код Одиња и Бара граде се канали за испуњавање и асанаацију земље.

Цетина је, правосеје у земљи што пита још захтијева. Скоро да нема ученијих судија. Већина их је свршила само најниже школе. Мањкају прописи о судбеном по-ступку и много је тога остављено арбит-рарном схваћању судија. Но прије неколико година показао се је и овје велик напредак издањем извршеног „Имовинског Законика“. Црногорске финансије, цетина је, нијесу цватуће. Но уважи ли човек сиромаштво земље и пет пензионих година, које су долазиле узастопце једна за другом, ниједан разборит човек занета не ће то приписи-вати у грех Књазу Николи и његовој влади. — Странци успркос прерасуда, које постоје проти њој — сваке године све више посјећују Црну Гору, и сви су нај-угодније изненађени. Многи продужују своје излете далеко у унутрашњост земље, а свуда налазе потпун ред и сигурност. Што се тиче благостања, културе и просвјете, Црна Гора се додуше не може сравнити са старијим јевропејским државама, али она чини све, што само може да умањи ту разлику.

Црна Гора нема уставне владе, али то могу жалити само они људи, који не познавају довољно њене прилике; у самој земљи не осјећају, да би то било пуки. Народ је сасвијем задовољан садашњом владом и веома привржен Књазу Николи и његовој породици. Недавно је цијела земља подијела владајућој породици одушевљена поклонства, која најбоље оповргавају вијести о завјерама проти Књазу. А ино-земецтво, нарочито непосредни сусједи Црне Горе, правом могу да буду сасвим задовољни са „деспотијом“, која тобоже влада у тој земљи јер само Књажевом угледу треба захвалити, што су се у задње вријеме битно побољшали одношаји крај граница књажевине, и што у већем дијелу тих граница влада мир, како човек од сада није био овје привикао.

Ваској се питами, наравно, не може забранити, што се поближе бави са Црном Гором, ако мисли да за то има разлога. Али најодређеније се мора осуђивати то, што га неки листови унутарбљују према Књажевој личности и његовој обите-љи. Ту би занета вриједно савјет да се и у начину писања покаже премод у култу-ри просвјети, којом се рамењу прама Црној Гори.

Петроградски лист „Херлод“, што на њемачком језику излази, доноси врло лијепи велики чланак на првом мјесту под насловом „Истина о Црној Гори“, и то уиљед истијех измишљо-тина присутијех на терет Црне Поре.

Ту долазе — вели „Херлод“ — још неке неистините примједбе аустро-угарског министра барона Кадаја, што је скоро пред делегацијама учинио, да своје газдовање у окупираним провинцијама, Босни и Хер-цеговини, обради и у бољој свјетлости представи него што су у ствари. Све ове вијести, које су преко аустријске журнали-стике пред јевропском публиком извешене, имају свој извор у неистинитим сврхама неколицине, који у Црној Гори нијесу могли да задовоље свом лично славо-љубљу, и за то су земљу оставили мање више својевољно, да на другу страну покушају своју срећу. Да се пак осве-те својој малој срећи у сиромашној земљи, они шире о Црној Гори и њеном Господару тако неповољне и неистините вијести, да смо принуђени на основу званичних података и сопственог искуства проговорити.

Пошто је опширно изложио па-предак, што је у Црној Гори постиг-нут послје рата, и трудни положај економије, у ком се од берлинскога конгреса налази, наставља:

И при свем том Црна Гора је упра-вљана као једна велика породица од свога оца, који је љуби и о њеном напретку дан и ноћ мисли и ради. Али му је народ за то и благодаран, и љуби свога Господара и Његову династију изнад свега и само прости су инсинуације заклетих неприја-теља црногорског народа, што га сумњиче, као да би у свим демократичким успјеху у овоме обзиру абдица могао промишљати на какву промјену. Како с народ своје влада-

опу вјеран и одап, о томе је Књаз Никола и цијела његова породица тек ових дана најодушевљеније добио доказе на путу по унутрашњости државе и за вријеме свога скорапшег боравања у Никшићу, где најодушевљеније овације владајућој династији нијесу имале краја.

Задарски „Српски Глас“ такођер доноси на првом мјесту чланак под насловом „Једини Пријатељ“, у ком се напомиње рат, што је извјесна журналистика прије које године поди-ла клеветама и измишљотинама проти-ву Русије и владајућег Цара рускога, на наставља:

Ово је велика историја велике неслоге између Њемачке и Русије, која је настала иза великог и дуготрајног пријатељства и великих новинарских напада на Ру-сију. А овај велики примјер, колико се тиче новинарских измишљотина, може нам разјаснити новинарске нападе на Црну Гору.

Цар Александар напео је Књазу Ни-коли као једином искреном и вјерном при-јатељу Русије. Тако Цар руски није још никога назвао до сад. Он није промјенио у избору пријатеља.

Ова је здравица остала дакле као једина ове парави и оваке важности. С тога су Књаз Никола и Црна Гора добили свој дио новинарских клевета.

Толики зајвереници имали су заробити Цара Александра. Тако исто зајвереници имали су одвести Књаза Николу преко мора — сигурно на „Јарославу“, што му га је даровао руски Цар!

Примјери су прилепљиви. Новинари не могу увијек измишљати оригиналних басана. Што би сви Црногорци, колико их је, до једнога, прије изгинули, него ли би Књазу Николи пољели дака с главе, на то нијесу мислили новинари, који у зноју лица свога заслужују наре. Они су лаж могли продати!

Али је и овим клеветама брзо учи-њен крај. Проговорио је најозбиљнији и у пословима извајске политике најкомпетентнији лист у Аустрији. Бечки „Freundenblatt“ рекао је на врло разумљив начин, да су новинарски напади на Црну Гору луди и безобразни.

Колико је општар, толико је и заслу-жан онај укор бечкога листа да би, наиме, новинарски напади имали показати дје-лима, колико су напреднији пред Црном Гором у просвјети и култури.

Могло би се још нешто додати. Није само истинито, да Црна Гора није могла напредовати материјално и културно, ради великих ратова, него је истинито још и то, да Црној Гори, на свему српском народу запад има захвалити, што га је српски народ обранио од навале из Азије, која би била поплавила и угушила културу Јелина који су били учитељи Јевроне, и Срба, који су имали своју лијепу народну просвјету.

У свијем ратовима Аустрије против Турске, Срби су били први војници и калаузи. На Сланкамену Срби су одлучили битку, на оном Сланкамену, где су од Аустрије за увјек Турци били одбијени, те се већ Аустрија, покрај српских ми-

шпа, које су опасале биле сву Крајину, није више бојала за свој напредак.

У свијем бојевима Црна Гора била је прва. Њој треба захвалити, што данас велике државе истичу своје интересе на балканском полуострву, што прва Аустро-Угарска, на све јевроне државе, унесе сада производе свога културног напретка и продају их по балканским земљама.

У томе су Црногорци остали у своме камену. Најмање дакле, што им се може учинити, то је, да их још не коре, што су своју крв пролијевали за културу и сло-боду.

Па и „Dubrovnik“, наш најпрви сусјед, није могао да о овом предмету коју не проговори, те доноси чланак у свом најновијем броју, у коме изме-ђу осталог говори:

Дакако све те вијести имале су своју подлогу, коју није мука погодити, бива, прохтјело се некијема да тијем пу-тем свој стидни одлазак из Црне Горе покрију, те да Црну Гору пред свијетом осушине, омаловаже, оцрне. Омјерили су вјешто, али не погодиле, проманило је убојно зрно.

Ми се нисмо и прије бавили овим предметом, јер нам је то новинарска дуж-ност наплати, али смо цijenили да би премалена била наша обраба прима вели-чини јуначке Црне Горе, а с друге стране увјерени смо били да је за њу најбоља обраба против сваког нападају незна-славно име.

Ми смо не једном него више пута пропутовали кроз Црну Гору, па смо се увјерили, да она, прима снази којом ра-сполаже и прима потребама, које јој се јављају, није ни најмање изостала од оста-лих јевронских држава на путу морал-ног и материјалног напретка.

Освједочили смо се да се по души захтева много преторијевања и усталат-тва од онега, који хоће да буде Књаз или министар у Црној Гори, а да тога баш има, довољан нам је доказ да, и ако у Црној Гори нема обрта ни трговине, влада ипак показује јаку вољу да своме народу спреми бољу будућност, која је већ почела сјати.

Правда је несмисао ко тврди да је народ у Црној Гори незадовољан и да Господару своме о глави ради како трубе чинуте пошине, а још гора несмисао ко хоће да њој нешто приписује, што јој не би било било, како вели наша сусједа „Црвена“.

Не, господо! Не би тако говорили да сте се једном само десили на Цетинју, када Књаз Никола на отвореном мјесту под гласовитим бријестом сакупила свој народ, жалбе му и потребе слуша, те му правду и утјеху дијели. Тада би рекли, као што и ми кажемо, да је у Црној Гори Господар и народ два ула једног тијела, кад једно болује и друго болује, ако је једно здраво и друго је, живот једнога зависи од живота другог. Тако је, и не може да буде другачије.

На крају кажемо „Црвеној“ да Црној Гори не треба да се издигне на висину, коју јој она жели. Не, Црна Гора је и дан данас на оној истој висини, на коју се

гласно по пространој и армоничној дво-рани.

Мало кашње једно звоно позва ду-ховнике на објед. Решетку између цркве и трпезарије затворили. Један по један, преко триста калуђера сједоме за трпезу. Млађи служе, а старији сједе на одлич-нија мјеста на једној трпези крајој, која је између двије дугачке трпезе. Објед је био кратак и скроман: било је сочива и рибе. У манастиру се месо не кува, већ ради болеснијех. Не пије се вино ни ал-кохолна пића, него чај и квас. Такођер је калуђерима забрањен табак.

Изазвешти из трпезарије, вођа ми рече: — Ове радње мозајичке овђе су нарађене у лаври. Нарави су их злочинци осуђени на тешку радњу, прије него ли је Русија имала Сибир и Захали на мирном океану. До доба Ивана Грознога Лавра се могла да сматра још као мјесто за осуђе-нике...

Пошто сам прегледао болницу калу-ђерску и апотеку, која блиста чистоћом, где сиромаси добивају без наре лека-рије, пошави смо на једну кулу, најисто-ријскију, која се зове „Кула петка“. У њој спавају ученици сликарске школе. У про-шлом времену, ш ње су калуђери јуначки бранили манастир од непријатељских нападаја. У сред куле, од покроба до дна, стоји појек тајанствена, којој се прила-жује кроз једна вратаница. Заштат, што је то. То је цијел смрти: Иван Грозни ту је турео политичке преступнике, који су наодили смрт у дну куле неком сираком...

Ево нас у великој катедрали Лавре, посвећеној Успенију, г. 1585. у стилу чисто византинском, са вратима, пред којима стоје тремови у стилу арапском. Унутра што се тиче богатства, Црква је да се већ ништа не може пожељети: четири шпаласта, пет

попела и с које је заблистала још ода, када је наа кобне косовске битке у своје клице упала, на браник српства стала, и прегла да сачува часни крст и латину слободу, што је и сачувала, и ако је не-коме криво било....

ИЗ БЕЧА.

Силетски Народ доноси овај чла-нак о њемачкој борби у бечком рајх-срату противу Словена:

Није томе дуго, што је угарски сабор био призором нечуенога шкандала, који је одјекнуо дилем цијеле Јевроне. Шкандал домобранскога епомена био је у исто вријеме не само најчувенија мађарска де-монстрација противу данашњем уставу наше монархије, него је у исто вријеме један велики дио Мађара непријатељским начином изразио своје одушевљење и запос-ла револуционаре од год. 1848, те хтјо навијети отворене увреде према горе, као и свим народима, који су се борили против пошнанизма мађарских вођа од год. 1848. — Пошнаница је била одуговлачење кра-љевскога двора из Угарске (Gödöllő), те на покок над министарства, које није било доста јако, да чува углед круне....

Понашање једне велике странке ма-ђарске, било је много више него само нестатично, како би некоје бечке пошине то хтјеле показати — али ипак нико још није назвао Мађаре велеиздајницима, што хоће да се сасвијем одијене од државне свеле са Аустријом и што славе револу-цију од године 1848.

Бечки мудраци небазирају се на то, да у Угарској имаде двије трешине подла-чених Немађара, који кад би само могли од толике сил — да би отворена доказа да се не слажу са тежњама Мађара. Бечки мудраци знаду увијек наћи оправдања за браћу Мађаре, кад прекораче све границе... које још постоје њиховом необузданом пошнанизму. Најбољи је доказ томе сам вођа либералне странке г. Плениер, који је у сједници од 17 тек. м. знао у питању чешкога права бранити своје савезнике на Пеште.

Бечки мудрац Плениер, који се наба-чује на сву силу аустријским отачбинши-ством, не види да у тим тежњама стоји погубељаштво државнога устројства, које је толико срцу прицало уставовјерним Нијемцима. Мађари ваљају у прах уго-воре, јасно проповиједају своју вјерност к начелима од г. 1848 — али то све није ништа за бечку господу од левице..

А што они раде? Они траже велеиздају и чешком др-жавом праву, које се већим дијелом теме-ли на уставима, које су прихватили Хабс-бурговци као чешки краљеви. Повијест куће Хабсбурга уско је свезана са повјећу чешкога краљевства. Чешка краљевина била је увјек најјачи бодем Аустрије против по-шлених ненастије Прусије, којој господу у Бечу пјевају сада хвалоспјеве. Чешки народ одликује се појанитетом, самопожртвова-њем и љубављу према владајућој кући, какову господу Менгери, Плениери, et tutti quanti, ни појмити не могу, јер их засли-јењује „сјај“ њихове мајке Германије, о којој само и сјајевају. Па ипак ти Пене-ри, Менгери, и другови усуђују се у сво

великујех куба, афрески дивни из XVII вијека, иконе уметничке, и горди иконостае, чија сама позлата скорашња вриједи 50,000 рубаља!

Неколика корака од катедрале вину-се к небу у облаке горди звоник, подигнут по напрту Растрелија у чистој стилу рококо, на пет спрата, најдивотнији, девет десет метара висок, покривен позлаћеном кубетом, што блиста над којом опет блиста златни крст. То је најљепши комад пано-рама, што Лавра сачињава. Има више звона: највиша је тешко 4000 пуда, напнати преко 64,000 кило — прави колос! Друго звоно тежи 2000 пуда, треће 1200, и тако даље. Са звоника видите у једној слици раскошне грађевине манастирске: на ли-јевој византијској Успенској Сабор, на црквица у стилу смијешаном са изворем чудотворне воде; према вама се поди-же обелишник, на ком се натписи из мана-стирских знаменитијех успомена; тамо даље арапско-источно византијска трпеза-рија, на десној страни историјски мали сабор Тројицки, где почива Св. Срб, на велика зграда консисторијална, и друге цркве и црквице, и дућани где се продају иконе, фотографске слике и друге успомене манастирске. Вистину, то је права гомила разних стила, украса, афреска, и архи-тектонских појединости најчудноватијех. Ако се испете на други таван звоника, цијела Лавра са њеним позлаћеним кубетима, што се на сушцу блистају, и Њезина дивна околна, чиниће ли се као неко привиђење, као сан!

Улазимо страхопонитовањем у мали сабор, у право светилиште манастирско: мрачан, скроман, у византијском стилу, насликан афреским добре школе, са ико-нама од злата сјајљивим. На десној страни иконостае, под богатим цебом,

јој теутопској бјеснови, да предбацују Чесима, да су велеиздајници и да је чешко државно право — велеиздајство.

То говоре Менгери, којима је ученик ренегат Ратковски, а одгојитељ терези-јанске омладине, која би се по интенцијама неумрле царице и краљице која је толи-ко претрпела од похлене и руско герман-ске — имала одгајати у духу аустријском, док нелимо тај фамозни Ратковски вели, да сјај Аустрије неби потамнио, кад би јој владајућа кућа била према Германском цару у истом односију, као краљевина Баварска!

И такви људи, и такви лојални Нијемци, хоће да денуцирају чешки народ с велеиздајства, јер они хоће да држе на стародревној подлози својега краљевства, јер хоће да ојачањем дијелова ојача и цијелу Аустрију. То су доиста жалос-ни појави, јер нам савише склаватно доказују, куда је кренула њемачка струја у Аустрији. За постићи своје велике Гер-манске циљеве — господо Менгери и Плениери устају систематично против свему, што би могло задовољити славенске народе у њиховим тежњама, да се тако задовољни још више прицесу уз ону државу за обетанак које су већ толико жртвовали, и још увијек непамјерно много жртвују.

Оваде, које хоће на нас њемачка клпка, која цјена савишње пруским пивљачем немогу допријети до нас Славена, ми се тих освада не бојимо, те се од њих бранити не ћемо. Било би то за све нас понижење! Него, нешто друго хоћемо да истакнемо, а то је да су они појави врло симпатични и пошнни. С једне стране, Мађари тлаче сваки покрет немађарских народности уз поклађивање својих гер-манских савезника, те они сами устају под разним облицима против данашњем уставу монархије, који је ипак њима у прилог те би хтјели да оживотворе идеале од г. 1848.

С друге стране Литаве господари ситуације Њемци, били национализи, лабе разни, демократи, семите или антисемите некацају се више изнестити на јаву своје велико њемачке тежње, већ их гоје и његују под окриљем разгелаленога приви-деија њемачке лојалности, ослабљују у свом њемачком цуку сваку љубав и птгова-ње према Аустрији, у којој живу.

Док Мађари прогоне Словене и Ру-муње, да се ни макнути не могу, те их називљу велеиздајцима, кад хоће, да се учврсте у државу и владајућу кућу — докле ми Славени етећемо и напакон губимо наду у правичну истину..... те нам непрестатејте друго него да мислимо: камо то води и хоће ли бити једном томе крај?

Ово коменшање је врло симпатично и мора, да отвори очи многим, који су их до сада затворене држали....

Ми се даље питати не смислимо....

ИЗ КАРЛОВАЦА.

Загребачки „Србобран“ пише о раду саборском:

Лавра се живот Св. Срђа од сребра позлаћеног, напола отворен, покривен застором од кадифе, извесенијем застор и драгијем камењем. Унаоколо на свијет-љацима горе воштане, а о небу пиши мноштво канџела зајетнијех најкупно-цијенијех, од црста, филатранске израде, што вјечно горе. Дивно сам се тој велељепоти, што вјера ствара!... Још нијесам био видно црста импонијентније!... Когат се приближио Лаври, металише више пута, на пољуби крст на тачки што одговара премис Светитељенијем, и чело његово, што се види кроз једну пунуљну на застор. Тијело Светитељено, обвијено и запечатено, никад се не види. Пред Лав-ром на једној од пошнних металишу, види се престој надубљен од металија. Нико се Лаври не приближује без уздица и суза од истреса.... На иконостаеу, до живота, има једна икона, што се затвара, у злато окована, она приказује вазда Цара и војску руску у доба рата. И то је пред-мет великог страхопонитовања вјерних и патристичког.

Позрај овога светилишта, у једном ходнику, вођа ми показа ладу али прекрасну капелу: ту почива пгуман Никон, један Божиј изабраник. Скоро према њој, зауста-вих се пред решетком једне друге капеле, обила предузет, на којој се просијлау арап-десетих епопеја златаи светлости. Остадох очаран. То је мало светилиште, где се Светом Срђу приказала Мати Богја.

Ова је капела свето мјесто! — рече ми вођа.

Ах, сва је Лавра збила свето мјесто: душа се сирнула, мисао умри, дух узди-жава а у срцу муге се дубока и пона-ошљана вјера и љубави....

(Српшиће се.)

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

СВЕТОСЕРЂЕВСКА ЛАВРА.

(Превод с талијанског.)

(Наставак.)

До митрополитовог двора, подиже се калуђерска трпезарија, величанствена и класичка грађевина. С двора ти очи за-бавишће од богатства њезиног источног стила на мозајику и сагласја боја. Улази се кроз двоје врата, са тремовима арап-скога стила; врата одговарају ходнику на првом спрату. Неизмјерна дворана, сјајно украшена афреским скупноцијенијем, разди-јељена је у два простора једном решетком: три четврти заузима праву трпезарију, где смирне дрвене трпезе калуђерске чудновато се сукобајују са сјајем дворане; а у дну је црква са иконостаом дивнијем! Над црквом се подиже кула у истом фан-тастичном стилу, у којој се храно библи отека и манастирска писма. У подземнијем просторијама су кухиње, трпезарије за хаџије и разне сиреме.

Обилазиш чудновату дворану, као по једној пјаци, дивећи се сликама и укуси-јом архитектонским облицима. Кад сам код црквике дошао, један свјештеник при-чешћиваше дјецу у повоју, што их држаху матери им на рукама. Зачудио сам се: многи од оних анђелака не могаху про-гутати еухаристичко вино, кашљуцаху, тр-заху се, плакаху. А уз то хор пјеваше свете пјесме, које се разлијегаху мило-

*) Наставак путовиса „девет вјеселијех дана, успомене цетинске омладине са па-лета у Никшићу“ касно нам је стигло за овај број, те ћемо га ва то допјетити у идучем броју. Уредништво.

Из епископског Спона, из сријемских Карловаца разилазе се гласови широм Српства а у земљама Стеванове круне допире до најзаблудљивијих села босанске дамадинске и крајинске тромеке. Отворенијем устима чека народ ријешене судбине онога „Устава“, који је заснован да његовој цркви даде ненародан облик, којим се хоће брину за олување прадедовске вјере узме из народних руку, те даде неколицини људи, или једноме човјеку, који би у годишње часу могао са њером начинити онаку трговину, као што је учини онај митрополит у „Пери Сегединцу“. „Отац бранич жене и дјетета, народ бранич цркве и слободе“ пишао је епископ пијеник, говорио је епископ народ и док је он то говорио — узалаз су се наши думњаци напрезали да нас вјером разијере; бадава су покушавали, да нам огаде наше Православље, те бар један днo народа претјерају у онај табор, у који су нас већ за Исаије Ђаковића звали и силом туркади. Но од сада требао би један човјек да буде бранич цркве, човјек од кога се народ данас већ брани, те у његову „Уставу“ гледа Голеш планину, која ћему сахранити и оно народно црквене слободе што је има.

Три дана су већ, како се у епископском сабору ломе копча међу борцима народних права и присталицама патријархата и „Устава“. Видимо на једној страни старе и младе независне Србе, људе чисте љубави за свој род, људе који у јавном животу показаше да им обрана народних права и светиња није празна ријеч. Према њима на другој страни лежи утаборена интелгенција војска: људи, који се незагривају на за вјеру ни за народност, ни за цркву ни за школу, већ без икакве освједочења хладнокрвно и по налогу гласају за оне предлоге, који им се податру а не служе ни њима на част а ни народу на корист. Видимо да су се ту искунали кроз и кроз зависни људи, који свађе сметају развратак слободних мисли и напредних начела: видимо одметнике и бесавјесне заступнике, који ријечи ломе, али на зло употребљавају повјерење народа, те мјесто да заступају народна начела — они иду да уште својим страстима и похлепама. И та војска не сади глас своје савјести, не следи својом освједочењу већ на команду гласа и побјеђује, па је увијек ваља да деба окрене, да вођу изневјери као да је у Судану.

Као змија ноге сакривали су лавовици „јединственог статута“ своје планове, а већ првога дана „Устава“ показаше, да на своме срцу гују носе. Првога дана виђело се, колико они добра желе народу, колико им је стало до народног напретка, колико им је до свенародних интереса и удовољја, до измишљених старца, који сав свој вијек провели радећи о добру народа, те сабор очекиваше као озабао сунца а сад виде да су њихове наде пусте биле. Тој господи није до опшћ радника, њима је до Чифута Орепштајна; није њима до народа и народних потреба, већ до задовољења властитих жеља; њима је само до рупина, до задавања а не лијечења рана.

На тако и мора бити.

Људи, који вијесу изабрани већом народа, не могу за њ ни осјећати ни радити, па е тога се ни не треба чудити, што они — како један рече у сабору — на привенијих општина хоће да истисну најправославнији народ, а утисну „образованије“ и „милујније“. Људи, који су изгубили вјеру и у се и у Православље, који су чак и хотимично ерество у рукама језуитске пропаганде — како ти да не буду за наметање, свенатеника општине, када знаду, да немо свенатеник може народ отјерати у унију. Људи, који знаду само заповиједати, који хоће да свијет пред њима у прањини пузе, — како да ти не буду против досадањег реда, који епископшинима а независнијима даваше уједно у аутономном животу. Како да не буду против садањег дјелокрета епископског сабора — када он неће да гласа за устав? Како да не буду за проширење моћи и утицаја саборског одбора када би он онако играо као што би му господо свирао.

То све и још више траже сада господи, која се недавно прозваше аутономашима. Они сами као и њихове гоце зазиру од епископског народа, зазиру од њега и не даду да га за његова привременог поглавцу веже она љубав која га везаше за Рајаџића. Јест! Они би шћели да епископ патријарх има у народу исти утицај, који је имао и 1848.; али тај ауторитет, тај утицај неће да оснују на љубави и поштовању, већ на стези. Од епископског патријарха хоће аутономаша да начини командирајућег генерала против властитог народа, на заборављају, да је Србин био увијек свијестан својих права, да и он у цркви деспотију мрзи. Данас, ка а сада не заповиједа, већ право и правца, Србин ће се борити законитијем оружјем, није ће законитијем путем, те ће умјети савадати и оне, што у његовом народно-црквеном животу хоће да буду „свјетли“ и „одлучујући“.

Тренира расправа „Устава“ отворила је тајне намере његових зачетника, изазвала још жешћи отпор народних

заступника који нијесу Бранковићевци, те они данас осјећају још више воље и снаге да те намере осујете; ни пријетње са расцунтањем сабора неће их — увјерени смо — свести са онога пута, којим су пошли.

РАЗГОВОР СА ЗАСТУПНИКОМ АЈМОМ.

Петроградски „Крај“ прпоћује разговор, што га је његов сурадник Марије имао са заступником Ајмом, из кога доносимо ово најзанимљивије мјесто о руско-пољским односима:

„Нам Чесма није на уму, да се услијебимо у братски спор двају главних славенских народа. Свесрдно жалимо тај спор, као највећу несрећу за цијело Славенство. Гдје би био сада славенски свијет, да није тога спора? Њемачка, која је већ одавно заједничка гробница за Славене, која се састоји из пољемчених Славена на Лаби, Одри, Мајни, Сали и Висли, данас даље пољемчује Пољаке у Шлеској, у Познањској, у источној и западној Прусији; пољемчује остатке својих Чеха у мадекој грофовији, пољемчује лужичке Србе. За њом се је повела Аустрија, која пољемчује Чехе и Словенце, потапајућује Хрвате и Словенце, а мађаризује Словаци, Србе, Русине и паку Пољака, која обитава у сјеверној Мађарској. Германизација напредује сваком кораком, гради своје тврђаве не само у Босни и Херцеговини, него и на цијело Балкану, па и у Галицији. Све то гледа скривених руку, без савјета и помоћи, силни славенски свијет, који броји преко 100 милиона. Како ли би друштво било онда радоснога дана, када би Руси и Пољаци пружили братске деснице, а замоо се траг несретној руско-пољској размирици!

Као што ми аустријским Пољацима непрошћемо, кога им је љубити, исто тако неможемо допустити у славенском и нашем народном интересу, да се нама прописује, кога морамо љубити и кога мрзити. Такав захтјев са стране Пољака био би неправедан. Угубамо се свему, што би могло увриједити пољске осјећаје. Но морам да се позовем на ријечи великог пољског државника, маркизофа Александра Вишњовског, који је на смртној постели у Лисеком рекао једном између галичких великаша: „Бесте ли икада били тако суверетљиви према Русији, као што према Аустрији? Имаде ли у њеном храни пољског сабора само и једна таква адреса за Петроград, какве су оне многобројне адресе, што сте их слали из Ланова у Беч?“ Што се мене тиче, судим, да данас још није измишљена таква ријеч у пољско-руском питању; ко зна, да ли неби зближило Аустрије са Русијом уродило радосним преокретом.

Везаљем замјечујемо да се и у Пољацима ствара млада демократичка странка, која је чисто пољска, али уједно и славенска, која у душевној и културној узаности са осталим славенским свијетом навијера најбољи залог за будућност својега народа.“

„Мислите ли, да је еред садањих околности могуће, да Чеси у парламенту заједнички раде са Пољацима?“

„Господин Јанорски је, на жалост, изјавио, да је таква заједничка акција немогућа, премда се је одмах иза тога увјерио, како је тешко период руке њи са Пољацима. Није ли Шленер рекао у делегацијама да је њемачка љевница једина државна странка? Ми ћемо увијек рачунати на симпатије Пољака, пак и онда, ако би се створила привремена пољско-њемачка већина у парламенту, велим, привремена, јер таква већина, због унутрашњих разлика, не може да буде дуготрајна. Зато неочејанамо. Аустрија је немогућа, док се не смири са Ческом. Вјерни народ и славенском племену, боримо се и даље свим средствима закона и права, препуштајући остало Богу, који неће дати, да њемачка етаблира узрост до небеса... Подлегну ли Чеси у рату, што га воде против Њемаца, тада би дошао ред на Пољаци, које и онако већ стотину година подкапа њемачко море.“

За то је мојим геслом: „Славени, један за све — свуда et in aeternum“.

ИЗ АМЕРИКЕ.

У Чикагу у Америци почео је излазити нов лист на нашем језику Chicago, који у једном чланку узмеђу осталог пише:

Чикаго највећи град једне од савезних сјеверноамеричких држава именом Илиноис, може се казати, да је права козмополита. Сумњам да је мало, неколико народности, које неби биле овдје заступане. И зблија је чудновато, како сви ови странци, постајући иза мало година американо-американцима, љубе ову своју нову адоптивну домовину; сви становници овог града може се рећи, да су досељеници,

али ипак сви они, када се ради о добробити овог града и државе приправни су све поднијети, све жртвовати за своју адоптивну домовину. Ако има дотичник овдје обитељ, то обично у кругу обитељи говори материнским језиком, али само у кући, чим пак ступи на улицу он је Американца, те нећеш никада чути на улици другог језика до енглеског. Међу осталим свим могућим народностима, заступана је бројем од поприлици 2500 хрватска и ерпска народност. Ови овдје живе у најбољем пријатељству и слози. Колико се наши сусељеници у домовини мрзе, колико они један на другог режу, толико се ми овдје љубимо. — Ми се овдје љубимо као браћа, љубимо се као синци једне мајке, један би за другог и у ватру и у воду. Палазили се који Србин у њихди ево му Хрвата, да му помогне, палазили се који Хрват у нужди Србину да од својих устју отргнути на њему помоћи. — Међу нама Србима и Хрватима нема у опште ни најмање ни политичке ни народне разликe, ми се држимо као да смо један народ, пошто су нам језик и обичаји исти, једина разлика међу нама јест вјера. — Да се наша браћа у домовини држе тако удаљени један од другог највише јест крив наш топографски положај и услјед овога њени догађаји у повјесници, ради којих је остао жртвом жалибоже наш сроднији народ.

Не само дакле, да су Срби од Хрвата били скоро одмах иза селитбе овако политички раздијељени, него је још највише дапањем неприятељству допринијела вјера. Срби намне оставили под бизантиским утицајем, бијашу такођер покритени од свенатеника источне цркве и иза раздора осталоше вјерни грчко-источноме вјерском назору. Хрвати пак будући бијашу увијек под римским и западним утицајем те пригрлише римску вјеру. Ово је главни разлог непријатељства између Хрвата и Срба. Међутим ми Хрвати и Срби овдје ни најмање на то не гледамо. Ми се овдје називамо као рођена браћа. Хрвати се са Србима најзближење посјеђују. Код забави судједају Хрвати и Срби заједно. Србин не пита Хрвата за вјеру, а Хрват исто не пита Срба. Пошто су ове двије или скоро бих рекао једна народност овдје заступане не баш у великом броју, то је ово елого и права благодат за нас, те морамо молити Вишњег, да увјек овако и остане; уједно ируће препоручујемо нашој браћи у домовини, нека настоје, да се и они спријатеље и досеже, као што су то учинили њихови сусељеници у далеком свијету, назив своје праве домовине.

Књижевност, умјетност и просвјета.

Dr Kurt Hassert — Reise durch Montenegro nebst Bemerkungen über Land und Leute — су 30 слика у тексту и картом. Бер. 1893. 8°, VI, 236.

— Die Oberflächengestaltung Montenegro. („Globus“ B. 61, 4) in 4°, 4.

— Der Sentarisee с картом и 6 слика („Globus“ B. 62, 1, 2, 4 и 6) 4°, 17.

— Der Durmitor (Zeitschrift des D. u. Ö. Alpenvereins 1892), 8° 47.

Одавно је Црна Гора престала бити terra incognita; али од како су се саградили путеви, по којима се може кароцем поћ од краја мора дубоко унутра земље, чак до Нишпила, а доста добријема копектјема путевима чак у Висојевиће, Морачу, Дробињске и Пинчу; — сваке године долази мноштво путника, и готово сваки нешто напише о Црној Гори. Да покупи човјек све што је писано о Црној Гори само за последње вријеме, би се саставила цијела литература. У томе има дјела капитална, као што за географију Е. Тиче (geologische Uebersicht) и А. Балдаци (рукописни рапорат, преведен у „Просвјети“ 1890 г. 11—12), за ботанику, поље Панчић, Шиншлов и А. Балдаци, општи физички опис — В. Шарп, О. Бауман и неки други. Сваки од ових више мање проучио је Црну Гору добро у својој струци и описио је њу савјесно и тачно; али у томе треба да дамо првенство госп. Хасерту. О томе свједоче горе неписани наслови његових дјела; али још више убјеђује нас о свјесности његова рада карта, на којој су изближењени његови маршрути. Нема краја, куд он не би дошао, па за то да сад ми не знамо ниједнога потпунијег и тачнијег физичког описа Црне Горе, као што у његовом дјелу „Путнице по Црној Гори“, у којем се налазе само путничке забиљешке о природи и људима, докле обрађивање прикупљеног им материјала за науку још остаје. Али и у оном, што је већ изашло, ми имамо не лемични опис, него опис потпуно тачан, научан и дубоко пропитудиран.

Не улазимо ми у оцјену његових дјела с гледишта литературе и науке; али, познавајући Црну Гору доста, од краја до краја, а читајући дјела г. Хасерта, ми смо с њим наивно путовали по познатијем нам мјестима и многе ствари у његовом опису постале су за нас јасније и одређеније. Велика нажалост спрема детаљима и појединостима, као у конфигурацији земљишта, тако исто и у његовом

геолошком саставу, то је најглавнија заедуга његових описа. Особиту пажњу он је обратио на Дурмитор са његовим оградницама и то је због тога, што је к њему најтеже приступити и за то је он најмање познат. Тако исто и односно морачкијех у Ровачких планина и Кома са Жијовом и другијема кучким планинама. Томе одговарају и помажу слике, као: Коње (стр. 51) и Стражиште (стр. 59) у Вањанима, Првена грета (129) и Савни кук (стр. 139) у Дурмитору, Жијово и Вољумирско језеро у Кучима (стр. 163), Ком од Коњуза у Висојевићима (стр. 167), Јериња глава спрема Андријевице у Висојевићима (стр. 173), Тали и Кана морачка (стр. 179), Румија с барског пристаништа (стр. 199) и Лисин од Бара (стр. 203), Суторман од Туђемица (стр. 225). Слике ове, врло једно изведене, не служе само за украс књиге, него се налазе у непосредној вези са садржином и појасњавају текст тако исто, као карта географију. Само собом се разумије да г. Хасерт није пропустио описати и нитома мјеста, која се кресе животом човјека, као: Ријека Црнојевића, Подгорина, Опши и т. д., и први пут у опшеу и слици долазе најудаљенија насељена мјеста у Црној Гори — Андријевица, Колашин, Жабљак (на Језерима) и др. Све је код њега самостално и оригинално од детаљног описа свакога мјеста до слика. Види се да је човјек све то проучио и свему је показао значај у простири природи и у човјечанском животу. На свему се види бљеге труда и озбиљне мисли. У колико је ауктор долазио у додир с народом, он чиство срдљиво описује све, што је добро, а што није добро, али кроза све то вари симпатија к народу, без никакве тенденције. Колико ми познајемо, и он је тако исто стекао симпатије свуђ куд је путовао.

Међу сликама не можемо а да не обратимо пажњу на групе: Црногорци из Зануђине (стр. 53) и из Велија у Вањанима (стр. 57).

При опшеу Скадарског језера додата је карта онога језера са дубљинама, израженим у цифрама и у бојама. Г. Хасерт бавио се у Црној Гори два љета; чујемо, да ће и онет доћи, и томе можемо се радовати, јер остају још неки комади неистражени, као: Магацин у Ровцима, у којима и минерална богатства, Магацин у Пинчу, а тако исто и Магацин у Кучима, и још нека мјеста, с којима би се савим науцила и карта конфигурације црногорског земљишта.

П. Р.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 20 новембра

(С Двора.) Његова Свјетлост Престолонаследник Књаз Данило био је проише педјеље три дана у лов у Зети, одакле се повратио у петак пољу богатнијем ловом, дошавиши преко двести комада најбољег летуштова.

— Њезина Свјетлост Књагиница Олга Данилова кренула је у понедељник пут Мзетака.

— Његово Височанство Књаз Никола кренуо је јучер прије подна пут Крушевца; у Његовој пратњи налазе се г. Вурпел, секретар руског посланства и г. Војвода Симо Поповић. Његова Свјетлост Књаз Данило отишао је још ономадне са својом личном пратњом такођер пут Крушевца.

(Опроштај грофа Амлота.) У петак је био у Свијетлом Двору дипломатски објед у почит грофа Амлота, досадашњег министра-резидента при Двору Његовог Височанства; а у понедељник велики официјални објед. — Његово Височанство предавши натраг кредитиве бившем преставнику француске републике, извољило га је одиловати Г-јем степенем Данилова реда. — Г. гроф је имао част да буде позван и од Његове Свјетлости Књаза Петра Карађорђевића на објед, на ком су били још Његова Свјетлост Престолонаследник Књаз Данило и неки наши министри — Јучер у јутро, прије свога поласка на Крушевац, Његово Височанство примило је г. грофа на опроштајну аудијенцију и извољило га је најљубазније се њим раставити. — Гроф Амлот данас полази с Цетиња.

(Из Института Царице Марије.) У суботу поводом рођендана Њезиног Величанства Царице Марије Феодоровне била је у женском заводу служба Божја са благодарјењем, ком су присуствовали Њихове Свјетлости Књагинце Јелена и Ана. Послије службе ученице су псијевале уз пратњу на гласо

виру химје руску п првогореку. У вечер је била забава на коју су питомице играле и пјевале до касно.

(Одликовање.) Њег. Височанство Књаза пзволно је одликовати г. Платона Кулаковског, професора на Варшавском универзитету, доскорашњег уредника „Варшавског Дневника“ Ш-ијем степеном Данилова реда.

(Др. В. Богишић) наоди се у нашој средини од уторника, и исти дан је био примљен од Његова Височанства Књаза. Сјутри дан, у сриједу, имао је част да буде позван на фамилијарни објед, послије којег је сјидијело врло анимирано вече, на које је било позвано више господи. — Синоћ су чланови Великог Суда дали банкет у Вулетихевој гостиници у почаст писца нашег „Имовинског Законика“, на ком је учествовало најодабраније друштво престонице. На банкету је г. Војвода Ђуро Церовић, пресједник Великог Суда, подигао здравицу миломе госту, који је својим способностима, науком, великим трудом, а и великом љубави прма Црној Гори, написао наш имовински законик на потпуно задовољство Његовог Височанства Књаза и свега народа, законик који је нашао признања и у цијелим научноме свијету. На ову здравицу, која је била најодушевљеније пропраћена од свијех присутних, одговорио је г. Богишић, подигнувши чашу у здравље Његовог Височанства Књаза Николе, чије је мисли и воље он прости извршио био. Ова је здравица примљена са бурним клицањем „Живно Господар!“ Одлични гост је остао у врло добро расположеном друштву до 10 сати. — Јутрос је наш знаменити научељак кренуо пут Крушевца код Његовог Височанства Књаза, одакле ће да походи ископавање Дукље.

(Др. Р. Мишетић), бивши дворски лекар Његовог Височанства, такођер је ових дана наш мио гост, од свакога радо виђен. У сриједу је и он имао част да буде позван у Свијетли Двор на објед, а синоћ код Његове Свјетлости Књаза Петра Карађорђевића. Г. Мишетић се данас враћа у Дубровник, гдје је управитељ покрајинске болнице.

(Са границе.) Књажевска Влада је наименовала г. И. Поповића, бившег окружног капетана у Бару, за пограничног комесара у Подгорици.

(Клизачко друштво), у велике је већ почело да ради, и то из јутра од 7 до 9 ура, јер тако лијени дани све трају, да сунце, тек угрије лед, што се по ноћи стисне, квари.

(У „српску књижевну задругу“) уписали су се код друштвеног повјереника г. проф. И. Поповића на Цетињу, још и ова господа:

За осниваче: Г.г. Војвода Ђуро Церовић пресједник Великог Суда; Браћа Марићи, трговци (Колашин); Васил Дабановић управитељ финан. у Бару; Мило Ковачевић наставник гимназије; Никола Митровић економ и учитељ гимнастике у гимназији.

За улагаче: Г.г. Вуле Булатовић окр. кап. морачки (Колашин); Сава Дзаревић офцир (Колашин); Ђуро Церовић чиновник држ. штампарије; Вило Л. Ивишиновић трговац.

Свега дин. у злату 74.
Потоња сула 968.

Укупно дин. у злату 1042.

Упис још траје. Само ко жели уписати се за члана за ову годину нека похита, пошто ће се (још мало времена) брзо разацилати друштвена издања задругарика. За ову годину друштво припрема за задругаре осам врло лијепих по избору дјела, која ће изијети око 90 штамп. табака (сваки табак колико „Гл. Црногорца.“) Од ових књига неће се ни једна продати док их све задругари не приме. — До 15ог октобра ове год. уписато је свега 1530 задругара. На Цетињу је до сад уписато свега:

1 добротвор с улогом од дин. зл.	200.
62 оснивача „ „ „ „ „ „	620.
37 улагача „ „ „ „ „ „	222.
100 лакле члан. „ „ „ „ „ „	1042.

РАЗЛИЧИТО.

(Коларчева задужбина.) Примили смо извјештај о стању задужбине Илије М. Коларца, на кога видимо, да целокупна имаовина ове задужбине износи 1.175,885 динара, од којих припада књижевном фонду Коларчевом 183,277 дин., универзитетском фонду 988,607 динара.

(Панамска парница у Паризу.) Брзојав из Париза јавља, да су заступници друштва за грађу панамског канала гроф Фердинанд Лесепс и његов син Шарлес, управни вијешници барон Котуи Фон-тане, инжењир Ајфел и барон Јацкуес Рејнац за 25 т. мј. позвани пред позивом судиите, будући се оптужују е разних кажњивих чинова. Француске новине врсе оптужбама против разних парламентарцима и политичарима, за које тврде, да су од панамског друштва примили мито. Тако су обједине пресједника коморе Флокета, који је међутим јавио у јединици коморе ту вијест прогласио лажном. За Фрејсине јавио је „La Libre Parole“, да је примио 300.000 франка за свој орган „Telegraph“ а „Temps“ да је подмањ са половину другог милиона. Биле то обични скандали. Али се је и нешто другог догодило. Барон Јацкуес Рејнац умро је нешто дана, 20 т. мј., кад је примио позив пред суд. Службено се јавља, да је умро од кани, али тој вијести слабо ко вјерује те већина мисли, да се је Рејнац сам отровао. Барон Рејнац био је тат и стриц заступника Јосифа Рејнаца и посједник имања од 60-80 мил. фран. Његов отац Адолф родом из Франкфурта добио је г. 1866 талијански баронат, који му је краљ. Вилим 1867 потврдио. Његов брат Јосиф живи у Франкфурту, други брат Оскар панаински је гроф од како се је покатоличео и примио наслов де Сессас по жени Кујни лијешник изјавио је, да је барон Рејнац преминуо од кани, која му је већ г. 1890 први пут пала.

(Интервју са једним нигерским принцем.) Сарањик „Фигара“ посјетио је ово дана једног нигерског принца, који у Паризу живи, и уписао га, како он мисли о Дахомеји. Принц принц веома се чудно, у току разговора, необавиштености Француза о дахомејским стварима. Како се могло и домишљати, да ће дахомејски краљ поштовати уговор; кад се хоће да врши протекторат над једним народом, морају се знати његови обичаји. У Африци немају уговори никакву вриједност; тамо је заклетва све и сва. Ако Француска дође сада у положај да утврди мир са дахомејским краљем, она нека то учини на овај начин; Нека се доведе једна животиња, на нека се стави из међу једне дахомејске цркве и једне француске заставе, нека се после тога спази ова животиња; затим нека благославља један свјештеник француску заставу, а краљ дахомејски нека са уздигнутом руком положи заклетву. Дахомејци имају земаљску и црквену заставу: обје заставе налазе се код краља. Ако земаљску изгуби, не мари то ништа, јер докле се год у њега налази црквена застava цио је народ уз њега, а варош, гдје се та застava налази, сматра се као свети. Дахомејском краљу са свим је све једно, што му се пале „села и вароши“, јер се њихове колибе врло лако дају саградити. Дахомеја није тако мадепа земља, као што се то на карти представља. Французи су многи погријешили, што нијесу дахомејског краља, који познаје Француску само по причању њемачких трговаца, позвали одма у Париз. Да су му показали грдно велике зграде, смотру над војском и велики балет у опери — јер тако лијепих балета нема у Африци — да је он све то видио, заврши принц, он би вам се исто тако дивно и љубио би вас, као што то и сам чиним.

(Колико жие животиње.) По ско-ранјим рачунима излази, да елон живи 100 и више година; пилски коњ 20 година; камила 100 година; Лав од 25 до 70 год; Тигар, Леопард, Јагуар и Хијена 25 год; Дабар 50 година; Вук 20 година; Лисица 14 до 16 година; Лама 15 година; Мајмун 16 до 18 година; Зећ 8 година; Веперица 7 година; шитохи Зећ 7 година; Свиња 25 година; Јелен мање од 50 година; Коњ 30 година; Магарец 20 година; Овца мање од 10 година; Крава 20 година; Во 30 година; Лабуд, Панагај, Гавран 200 год; Орао 80 година; Гуска 80 година; Кокот и Голуб од 10 до 16 година; Соко од 30 до 40 година; Чанпа 24 године; Кос од 10 до 12 година; Паун 20 година; Гем од 40 до 50 година; Царић од 2 до 3 год; Славуј 15 година; Шева 10 до 20 година; Шаран 70 до 150 година; Јегуља 10 год; Крокодил 100 година; Корњача од 100 до 200 година; Пчела (матича) 7 година; Трут 4 мјесеца; Пчела радница 6 мјесеца. Што се тиче Китова рачуна се да они живе хиљаду година.

(У погледу поступања са младим коњима.) напомиње један одгајивач, да младе коње не треба никако употребљавати на послове за вршме њиховог развијања, јер су њима тада сви екови потребни на

утропавање око развијања свога тијела. Неизбежне последице перазмипљеног и прераног употребљивања младих коња на тешке послове јесу: искварене кости, закржљивање у развоју и сваковрене тјелесне махне у погледу строја. Најгоре је што баш најбоља и најблагороднија грла прераном употребом још у младости испропадају, а то долази оту а што су она ватренија и осјетљивија на се највише и претргну. Грла, која су штеђена до четврте па и до пете године, службиће добро до 20 па и до 26-те године, међутим прерано употребљена грла махом су већ пропала после 12 до 15 година. Ако је поступање насрам грла у њиховој младости било добро; тек онда се може очекивати да она као одрасли и развијени коњи могу служити онако добро и онолико дуго, колико се то може очекивати.

(Подизање индустрије у Бугарској.) Бугарско собрание примило је већ у првом читању предлог закона о подизању индустрије. У мотивима се каже да закон даје олакшице домаћој индустрији веће по и у једној држави. Између осталих одређено је за сва индустријска предузећа, да се ослобођавају за 15 година порезе; увоз ружних суровата без царине; минимална тарифа за подвоз на жељезницама; елободан увоз машинерија али да буду најбоље и најновије конструкције. По могућности бесплатно земљиште за постављање фабрика; при државним лифтерацијама имају првенство домаће рађевине и е 10% већом цијеном. Ни једна фабрика неће уживати ове концесије која нема основног капитала за рад најмање 30000 динара и и 20 радника.

ТЕЛЕГРАНИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

БЕЧ, 15 новембра. — У клубу њемачке љевнице министар Куенбург објавио је, да је предао Тафеу овоју оставку.

АТИНА, 15 новембра. — Престолнашљедник дански отпутовао је данас.

ПРИЗ, 15 новембра. — У Алжиру је умро Кардинал Лавијери.

БУКУРЕШТ, 16 новембра. — У престоном говору, којим је Краљ отворио камару, истиче се женидба престолнашљедника као гаранција будућности Румуњске. Односи са свијема државама су најпријатељскији. У ствари грчко-румунској држаће се државног права суверенског без изазивања али и без слабости.

БЕЧ, 16 новембра. — Клуб њемачке љевнице одлучио да гласује противу тајног фонда.

ПРИЗ, 16 новембра. — Због заплета панамског питања, кабинет је дао оставку Карногу. Говори се да ће Брисон бити позван да састави нови кабинет.

БЕРЛИН, 17 новембра. — Говори се, да ће сјутра опет доћи из Париза Велики Књаз Владимир, куда је био пошао из Потздама због болијесни своје супруге.

ПЕТРОГРАД, 17 новембра — Велика Књагиња Константина Константиновућа родила је сина.

БЕЧ, 18 новембра. — Књаз Адолф Шаумбург бавешн се у Штајерлингу опасно је оболво од гастрите.

ПРИЗ, 18 новембра. — Карно је позвао Брисона да састави нови кабинет. Брисон ће се посавјетовати са пријатељима.

ПОТЗДАМ, 19 новембра. — При-свио је Велики Књаз Владимир и од-сно у новом Дворцу.

ПРИЗ, 20 новембра. — Брисон још није саставио кабинет. Уапшен је Њеман Лускина због синујажа.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

Нови календари за 1893 год: Орао, Велики Годишњак, Годишњак, Новонајане, Соко, Црногорци, Јапанјани, Царић и Сријеман.

Сукшне нове књиге више од 3-х разних врста као „Златарево Злато“ и друге.

КЊИЖАРА МАРКА ИВАНОВИЋЕВИЋА.
на Цетињу.

ОБЈАВА.

Пароброд друштва Унгаро-Хрватског, припремено док трају карантине, промијенио је свој распоред — како слеђује:

Свако 15 дана долази преко Котора у Барску-Дуку понеђеликом у 10 сати прије подне.

Исти дан сврће под Опшн, па из Опшн иде управо пут Бари (Италија). Из Бари дође управо у Котор у сриједу у јутро.

Крпа у црногорским лукама за Бари животињу.

Оволико ради знања трговцима, који би шћели крцати стоку за Италију.

Цетиње, 10 новембра 1892.

Број 908.

На канцеларије:

КЊ. ЦРН. ПОМОРСКЕ УПРАВЕ.

Број 804.

ОГЛАС.

Овијем се даје на знање, да се сва државна добра, што се налазе у Никшићу, као: куће, злици, земље, бањте и 200 рала земље у Сливљу износе на јавну продају.

Никшић, 5 новембра 1892.

УПРАВА ВАРОШКА.

ОБЈАВА.

Број 911.

Даје се на знање свијема онцијема који при себи имају акција — (у оригиналу) — **Цетињске Гостионице**, да их најдаље до 1-вога јануара 1893 године поднесу, сами — или преко својих пуномоћника — потписатоме Министарству, које ће им главницу одмах исплатити.

Цетиње, 16 Октобра 1892.

Министарство Финанције.

ОГЛАС.

GRANDS MAGASINS DU
Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON d'HIVER, sur demande adressée à
MM. JULES JALUZOT & Ce
PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix. Tous les renseignements nécessaires à la bonne exécution des commandes, ainsi que les conditions d'expédition sont indiqués dans le catalogue. Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en un colis postal.